

การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี ผ่านรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตร ของนักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ The Achievements Evaluation of “The Good Citizenship Project” for Graduate Students through Extracurricular Activities

สุรพงษ์ โพธิ์ขาว^{1*} กันต์ธีระ ลิมวิวัฒนากุล² และ วีระวัฒน์ ปันนิตามัย³
Surapong Pokao^{1*} Kantheera Limviwatanakul² and Werawat Punnitamai³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการพลเมืองดีที่มุ่งพัฒนานักศึกษาให้มีภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม เพื่อการป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตยผ่านรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์เพียงใด ผู้วิจัยใช้ CIPP Model เป็นกรอบการประเมินพัฒนาจากสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลสัมฤทธิ์ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ โดยใช้เกณฑ์ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการอบรมเป็นตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท ปีการศึกษา 2558 ภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่เข้าร่วมโครงการพลเมืองดี จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามการเข้าร่วมโครงการเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพลเมืองดี รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาที่มีกระบวนการดำเนินโครงการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และการดำเนินโครงการในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือให้เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรในรูปแบบเกมสันทนาการที่สอดแทรกความรู้ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความเข้าใจง่ายขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา หาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลโครงการพลเมืองดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.58, S.D. = 0.353) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผลสัมฤทธิ์โครงการด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.367) รองลงมาคือ ผลสัมฤทธิ์โครงการด้านผลลัพธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.440) และด้านสภาพแวดล้อม (context) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.52, S.D. = 0.493) ด้านปัจจัยนำเข้า (input) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.51, S.D. = 0.339) ด้านกระบวนการ (Process) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.48, S.D. = 0.322) ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาและการสื่อสารมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี คิดเป็นร้อยละ 89.8 ($R=0.898$) และสามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดีได้ร้อยละ 80.6 ($R^2 = 0.806$) ซึ่งมีค่า Beta = 0.772 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการพลเมืองดี คือปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมในเรื่องทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาและการสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนานักศึกษาและเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการควรส่งเสริมเนื้อหาการเรียนการสอนในการฝึกอบรมให้มีการสอดแทรกเนื้อหาที่กระตุ้นการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาและการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจและรับรู้การเป็นพลเมืองดี มีภาวะผู้นำและคุณธรรมและการเป็นประชาธิปไตย จะส่งผลให้การอบรมโครงการพลเมืองดีบรรลุผลสัมฤทธิ์

คำสำคัญ: การประเมิน ผลสัมฤทธิ์ โครงการ

¹กลุ่มงานกิจการนักศึกษา กองงานผู้บริหาร สำนักงานอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

²สำนักงานสภาสถาบัน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

³คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

¹Student Affairs Executive Affairs Division, NIDA, Bangkok, Bangkok, 10240

²Office of NIDA Council, NIDA, Bangkok, Bangkok, 10240

³Graduate School of Public Administration, NIDA, Bangkok, Bangkok, 10240

*Corresponding author: e-mail: surapong.dr@gmail.com

Abstract

This research study intends to evaluate the effectiveness of “the Good Citizen Project” that its purpose was graduate students’ development on promoting citizenship, leadership, and morality through extracurricular activities. The model of evaluation was CIPP Model focusing on context, input, process, output and outcome by the satisfaction questionnaire of the study sample. The study sample included number of 30 graduate students in regular program at National Institute of Development and Administration (NIDA) in the 2016 academic year who participated in this project. The research tool was a questionnaire, recommendation of the project, the method of activity based learning and the project implement by improvement of extracurricular activities to apply for building the learning tools to educate young people about those issues. The data were analyzed using descriptive statistics, percentage (%), mean ($\bar{x}$), the statistic deviation (S.D.) and inferential statistics multiple regression analysis. The results showed that there were six topics resulting at the highest level, including the overall assessment result ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.353), the output ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.367), the outcome of project ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.440), the context of “the Good Citizen Project” ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.493), the input ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.339) and an evaluation in process ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.322). As result of multiple regression analysis, context of the project in creativity, solving and communication skills had relationship with the result of “the Good Citizen Project” about 89.8 percent and the predictive power was 80.6 percent. The multiple regression coefficient (Beta) was equal to 0.772 by having the statistical significant at 0.05 level.

The recommendation of this research are supporting to build a strong participation among students in all schools of NIDA and motivating them to create variety of beneficial knowledge for sustainable development.

Keywords: evaluation, achievements, project

บทนำ

“โครงการพลเมืองดี” ริเริ่มขึ้นตามแนวนโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2559) จากนโยบายเฉพาะ ข้อ 3.3 ที่ประสงค์ให้สถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นนั้น สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ อันก่อตั้งขึ้นตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เพื่อจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ได้เล็งเห็นว่า ปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิเสรีภาพ โดยมีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆ อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมความรู้ในเรื่องหน้าที่พลเมืองยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก ทั้งที่เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างชาติบ้านเมืองให้มีรากฐานที่มั่นคงและเข้มแข็งต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะการนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาถ่ายทอดและปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนโดยรอบสถาบัน ในการนี้ สถาบันเห็นว่าการเผยแพร่ความรู้เรื่องพลเมืองดีให้กับนักศึกษาและเยาวชนนั้นควรมีลักษณะการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ด้วยวิธีการสร้างกิจกรรมนอกหลักสูตรในรูปแบบเกมสันทนาการ เนื่องจากข้อมูลเชิงสถิติของ Bethel Maine (สมพร, 2558) กิจกรรมนอกหลักสูตรจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้มากกว่าร้อยละ 90 มากกว่าการเรียนแบบบรรยายซึ่งทำให้ผู้เรียนซึมซับความรู้ได้เพียงร้อยละ 5 เท่านั้น โดยสถาบันจะจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเรื่องหน้าที่พลเมืองผ่านเกมสันทนาการที่สอดแทรกความรู้ โดยเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกฝนความคิดอย่างมีระบบ การดำเนิน

โครงการจะมีลักษณะเป็นโครงการเชิงบูรณาการในระยะยาวโดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ในเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2559

ในช่วงแรกเป็นการอบรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่ผ่านศูนย์เรียนรู้อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ โดยจะกำหนดให้ผู้นำนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการนำองค์ความรู้จากการศึกษาดูงาน มาประยุกต์ใช้กับการออกแบบกิจกรรมนอกหลักสูตร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการป้องกันการทุจริต และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย สำหรับการจัดโครงการช่วงแรกนั้น ได้นำเอาองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ตัวแทนกลุ่มนักศึกษาได้รับมาจากการเข้าร่วมประชุมกลุ่มระดมสมอง (Focus Group) พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในหัวข้อ ความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชนด้านการพัฒนาศักยภาพเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กลุ่ม Black Box มาประยุกต์ใช้และปรับปรุงให้สอดคล้องกับเรื่องหน้าที่พลเมืองที่ดีต่อสังคม

ในช่วงที่สอง เป็นการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้นำนักศึกษาซึ่งมาจากช่วงแรก จำนวน 30 คน ภายในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งจะถูกล่อหลอมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมของกลุ่มนักศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นการนำเอากิจกรรมจากช่วงที่หนึ่งมาปฏิบัติจริงกับเด็กและเยาวชนโดยรอบสถาบัน ทั้งนี้ มีการสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อนำมาประเมินผลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อไปในอนาคต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ที่ทำให้เกิดปัญหาในการส่งเสริมความรู้เรื่องหน้าที่พลเมืองซึ่งยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร กลุ่มงานกิจการนักศึกษาสังกัดกองงานผู้บริหาร สำนักงานอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จึงดำเนินการประเมินโครงการดังกล่าวโดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) โดยสมพิศ (2545) กล่าวถึงความสำคัญการดำเนินโครงการจะต้องมีการวางแผนโครงการโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เพื่อคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในภายหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้นั้นต้องตอบโจทย์วัตถุประสงค์โครงการ จึงจะนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ในการวางแผนการปรับปรุงโครงการครั้งต่อไป ซึ่งเป็นการประเมินด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการ นอกจากนั้นยังได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการอีกด้วย เหตุผลที่ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ เพราะเป็นการประเมินที่ระบบและครอบคลุมทุกด้าน ทุกขั้นตอนเหมาะกับการตัดสินใจ ตัดสินคุณค่า และมีประสิทธิภาพมาใช้ในการประเมินโครงการ ทั้งนี้ ความสำคัญของการสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ผ่านกิจกรรมนอกหลักสูตรในเรื่องหน้าที่พลเมือง ทั้งเรื่องการป้องกันและแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชัน การสร้างภาวะผู้นำ และการสร้างประชาธิปไตยที่ติงามจากการดำเนินโครงการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ไม่เพียงแต่สถาบันเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดีเพื่อสร้างภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย ของนักศึกษาปริญญาโท ปีการศึกษา 2558 ภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และผลลัพธ์
2. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการพลเมืองดีเพื่อสร้างภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย ผ่านรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยการประเมินโครงการฝึกอบรมด้วยรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) อันได้แก่ การประเมินความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพลเมืองดี เพื่อฝึกอบรมนักศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ไปสร้างเป็นสื่อการเรียนการสอน (กิจกรรมเกมสนทนา) ที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ใน 3 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการป้องกันทุจริต และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท ปีการศึกษา 2558 ภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่เข้าร่วมโครงการพลเมืองดี จำนวน 30 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติเป็นนักศึกษาจากคณะต่างๆ ของปีการศึกษา 2558 ภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพลเมืองดี เพื่อฝึกอบรมให้นักศึกษามีความรู้ด้านภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการป้องกันทุจริต และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย มีลักษณะแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ตามเทคนิคของลิเคิร์ต (Likert scales)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐานหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีเกณฑ์การแปลผลของความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพลเมืองดี การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรวัดแบบช่วง (Interval Scale) มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ในการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดีเพื่อสร้างภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย ของนักศึกษาระดับปริญญาโท ปีการศึกษา 2558 ภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และผลลัพธ์

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี เพื่อสร้างภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย ผ่านรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรของนักศึกษาระดับปริญญาโท ภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านกระบวนการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์ทั้งผลผลิต และผลลัพธ์ของโครงการ ดังต่อไปนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.493) จะแสดงได้ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้เข้าใจว่าเป้าหมายของโครงการฝึกอบรมพัฒนาองค์ความรู้ในด้านภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.507) มีความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.681) มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาได้เหมาะสม และทักษะด้านการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.440) และโครงการพลเมืองดีเป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.629) ตามลำดับ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.339) โดยมีรูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.504) การกำหนดเป้าหมาย วิธีดำเนินการ และระยะเวลา มีความเหมาะสมและปฏิบัติได้จริง ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.504) ความร่วมมือระหว่างนักศึกษา กับเจ้าหน้าที่ในการดำเนินโครงการ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.504) วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.679) และบรรยากาศในการจัดโครงการที่ได้รับความสนุกสนาน ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.724) ตามลำดับ

3. ด้านกระบวนการ (Process) พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.322) มีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.450) วิทยากรมีความรู้ความสามารถในหัวข้อการบรรยาย ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.490) เนื้อหาของรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.498) มีการระดมความคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.498) การวางแผนดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาตามสภาพปัญหาและความต้องการ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.504) มีการประเมินผลการดำเนินโครงการ ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.571) สามารถนำผลการวิเคราะห์ของโครงการมาพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.629) มีการกำกับ ติดตามการดำเนินโครงการตามขั้นตอนที่กำหนดทุกระยะ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.626) โครงการมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.606) มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานตามโครงการ ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.547) การดำเนินทุกกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการ ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.750) คุณภาพของสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.648) ตามลำดับ

4. ด้านผลผลิตของโครงการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.367) จะเห็นได้ว่ามีความต้องการพัฒนาโครงการพลเมืองดีอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.406) สามารถสร้างเครื่องมือใช้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน (กิจกรรมเกมสนทนาการ) สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.430) การระดมความคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการสร้างสื่อการเรียนการสอนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ เกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.547) การใช้สื่อในการดำเนินกิจกรรมสร้างความกระตือรือร้น ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.490) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมได้ประโยชน์คุ้มค่าและทั่วถึง ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.629) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เข้าร่วมโครงการเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.571) ตามลำดับ

5. ด้านผลลัพธ์ของโครงการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.440) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.498) สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.507) สามารถสร้างรูปแบบกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.507) ได้เครื่องมือในรูปแบบกิจกรรมเกมที่มีคุณภาพ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการป้องกันการทุจริต และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.681) การทำรูปแบบกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.629) ตามลำดับ

ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการพลเมืองดี เพื่อสร้างภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย ผ่านรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท ดังนี้

6. ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมเรื่องของทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาและการสื่อสารมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี คิดเป็นร้อยละ 89.8 ($R = 0.898$) และสามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดีได้ร้อยละ 80.6 ($R^2 = 0.806$) ซึ่งมีค่า Beta = 0.772 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการพลเมืองดี คือ ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมที่ค่อนข้างน้อย ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำเสนอรูปแบบกิจกรรมในภาคปฏิบัติไม่เต็มที่และอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนใช้ในการนำเสนออีกกิจกรรมยังไม่เพียงพอต่อการฝึกอบรม

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการพลเมืองดีแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ตามการรับรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีปัจจัย เรื่องความต้องการเข้ารับการฝึกอบรม เรื่องการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย เรื่องโครงการพลเมืองดีเป็นประโยชน์ต่อสังคม เรื่องความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เรื่องผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม และทักษะด้านการสื่อสารที่ดี มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโครงการนี้แตกต่างกัน

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลของตัวแปรสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมส่งผลสัมฤทธิ์ต่อโครงการพลเมืองดี

ผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี	B	Beta	t	P
ตัวทำนายปัจจัยที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ ¹				
A	0.056	0.080	0.533	0.599
B	0.011	0.020	0.113	0.911
C	0.030	0.059	0.349	0.730
D	0.618	0.772	2.606	0.015*
Multiple R = 0.898, R ² = 0.806, Adjusted R ² = 0.775		Standard Error = 0.167		

¹ A = ความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย, B = โครงการพลเมืองดีเป็นประโยชน์ต่อสังคม, C = ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ, D = ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม และทักษะด้านการสื่อสารที่ดี, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างสภาพแวดล้อมของการจัดกิจกรรมในเรื่องความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาองค์ความรู้ โครงการพลเมืองดีเป็นประโยชน์ต่อสังคม ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหา และการสื่อสาร สามารถส่งผลสัมฤทธิ์ของโครงการพลเมืองดีได้ โดยใช้การคัดเลือกตัวแปรทุกตัวคำนวณด้วยสมการพร้อมกัน ปรากฏว่า มีตัวแปรอิสระ 1 ตัว คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหา และการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี คิดเป็นร้อยละ 89.8 ($R = 0.898$) และสามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของโครงการได้ร้อยละ 80.6 ($R^2 = 0.806$)

จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุ (Beta) เพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี นั้น ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหา และการสื่อสาร ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ 0.772 โดยมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้เข้าอบรมในการพัฒนาในครั้งนี้ 30 คน เป็นผู้ชายคิดเป็นร้อยละ 53.3 และผู้หญิงคิดเป็นร้อยละ 46.7 ส่วนใหญ่ช่วงอายุระหว่าง 20-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาคืออายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3

จากการศึกษาพบว่า ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี เพื่อสร้างภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย ผ่านรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในภาพรวมพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลผลิตของโครงการอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาด้านผลลัพธ์ของโครงการด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ตามลำดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการพลเมืองดี พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมเรื่องของทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาและการสื่อสารได้ดี สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของโครงการได้

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัยการศึกษาที่ 1 การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดีเพื่อสร้างภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย จากการศึกษาผลการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี ในรายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ด้านนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลลัพธ์ และผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดีอยู่ในระดับมากที่สุด วัตถุประสงค์การวิจัยการศึกษาที่ 2 การระบุปัจจัยที่โครงการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการพลเมืองดีเพื่อสร้างภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย ผ่านรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรของนักศึกษาปริญญาโท สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการพลเมืองดี

แตกต่างกัน กับสมมติฐานที่ 2 ตามการรับรู้ของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกรบมีปัจจัย เรื่องความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย โครงการพลเมืองดีเป็นประโยชน์ต่อสังคม ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เรื่องผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม และทักษะด้านการสื่อสารที่ดี มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโครงการที่แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมเรื่องทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาและการสื่อสารมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดี คิดเป็นร้อยละ 89.8 ($R = 0.898$) สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์โครงการพลเมืองดีได้ร้อยละ 80.6 ($R^2 = 0.806$) ซึ่งมีค่า Beta = 0.772 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักศึกษาปริญญาโทตอบสนองต่อกิจกรรมที่จัดขึ้นทำให้นักศึกษาได้ฝึกการคิดรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ สื่อสารได้เข้าใจ และแก้ไขปัญหาได้ดี เพราะตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุรวัฒน์ (2557) ได้ศึกษาสภาพกิจกรรมนักศึกษาที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมนักศึกษาอยู่ในระดับมากมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการพลเมืองดี คือปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมในเรื่องทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาและการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bethel Maine (สมพร, 2558) กล่าวถึงวิธีการสร้างกิจกรรมนอกหลักสูตรในรูปแบบเกมสนทนาการจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้มากกว่าร้อยละ 90 มากกว่าการเรียนรู้แบบบรรยายซึ่งทำให้ผู้เรียนซึมซับความรู้ได้เพียงร้อยละ 5 เท่านั้น เป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนานักศึกษาและเยาวชน ผู้รับผิดชอบโครงการควรส่งเสริมเนื้อหาการเรียนการสอนในการฝึกอบรมให้มีการสอดแทรกเนื้อหาที่กระตุ้นการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาและการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจและรับรู้การเป็นพลเมืองดี มีภาวะผู้นำและคุณธรรมและการเป็นประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการครั้งต่อไป

1. ด้านผลผลิตของโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมโครงการพลเมืองดีอย่างต่อเนื่อง มีความหลากหลายมากขึ้น เน้นผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญในการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์
2. ด้านผลลัพธ์ของโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการควรออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่สร้างสรรค์ที่ตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ๆให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ยังสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้ถูกต้อง
3. ด้านสภาพแวดล้อม ผู้รับผิดชอบโครงการควรเน้นถึงเป้าหมายของโครงการที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้เข้าใจว่าเป้าหมายของการฝึกอบรมพัฒนาองค์ความรู้ ในด้านภาวะผู้นำและคุณธรรมจริยธรรม การป้องกันการทุจริต และการส่งเสริมประชาธิปไตย จะทำให้โครงการพลเมืองดีเป็นประโยชน์ต่อสังคม
4. ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้รับผิดชอบโครงการควรกำหนดรูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น และสร้างบรรยากาศในการจัดโครงการที่ได้รับความสนุกสนาน
5. ด้านกระบวนการ ผู้รับผิดชอบโครงการควรออกแบบสื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านต่างๆให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจสามารถไปประยุกต์ใช้ได้จริง และคำนึงถึงกิจกรรมนอกหลักสูตรที่ส่งเสริมการพัฒนา เช่น ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมใช้ความคิดสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมกับการออกแบบกิจกรรมการแก้ไขปัญหาการสื่อสารให้มากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ยั่งยืน

จากการดำเนินโครงการพลเมืองดียังพบข้อจำกัดที่เกิดจากการใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมค่อนข้างน้อย ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำเสนอรูปแบบกิจกรรมในภาคปฏิบัติอย่างไม่เต็มที่ ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ กำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรมเพิ่มมากขึ้น และควรส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่าง

นักศึกษาคณะต่างๆ ของสถาบันให้มากขึ้น และผลักดันให้มีรูปแบบกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ในองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดผลในเชิงบวกต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้จากคุณศิริพงษ์ สุขะ ที่ปรึกษาโครงการและคุณณัฐกร วังโตนายกสโมสรนักศึกษา ปีงบประมาณ 2559 ที่ให้ข้อเสนอแนะ แนวคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาตลอด จนวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่ให้คำแนะนำดีๆ เกี่ยวกับการใช้คำและเกี่ยวกับงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2559. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบนโยบาย. [Online]. Available: <http://www.moe.go.th/moe/upload/news20/FileUpload/42686-5237.pdf>. (สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2559).
- จตุรวัฒน์ ผนึกรัมย์. 2557. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2556. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สมพร อิศโรศีล. 2558. Work-Based Learning ทฤษฎีบวกการปฏิบัติงานจริงสร้างศักยภาพการทำงานของนักศึกษาการจัดการ. [Online]. Available: <http://www.wu.ac.th/th/readfile/7835>. (สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2559).
- สมพิศ สุขแสน. 2545. CIPP Model: รูปแบบการประเมินผลโครงการ. [Online]. Available: <http://www.clinictech.most.go.th/online/filemanager/fileclinic/F1/Files/cipp%20model.pdf>. (สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2559).